

17. Статистичні дані Головного управління статистики у Івано-Франківській області. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>
18. Статистичні дані Головного управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
19. Статистичні дані Головного управління статистики у Чернівецькій області. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
20. Стратегія розвитку туризму і курортів, затвердження розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6.08.2008 р., № 1088-р: Законодавство України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1088-2008-%F0>
21. Шахраюк-Онофрей С.І., Лакуста Г.Ю. Проблеми та перспективи комплексного розвитку економіки Карпатського регіону [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/13_86485.doc.htm
22. Athanasopoulos, G., Hydman, R. J. Modeling and forecasting Australian domestic tourism// Department of Econometric and Business Statistics, Monash University, Melbourne, 2006
23. De Mello M., Nell K. S. The forecasting ability of a cointegrated var demand system with endogenous vs. exogenous expenditure variable // Universidade de Porto, 2001.
24. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2009 / World Economic Forum. Available at : <http://www.weforum.org/report/travel-tourism-competitiveness-report-2009>

УДК 911.3

Л. В. Мельник, к. геогр. н., н. с.,
О. О. Кривець, к. геогр. н., н. с.,
С. П. Батиченко, к. геогр. н., м. н. с.,

НДС «Регіональних проблем економіки та політики»,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ В МІСТАХ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ СТОЛИЦІ

Стаття присвячена дослідженню просторових трансформацій приміської зони столиці на прикладі міст Бориспіль, Буча, Українка. Проаналізовано динаміку чисельності населення, природного та механічного рухів населення в модельних містах за досліджуваній період. Виявлено основні трансформаційні процеси та рівень модернізації в містах приміської зони Києва. Отримані результати були оброблені та інтерпретовані за власною розробленою методикою. Проведено порівняльно-географічний аналіз процесів просторових трансформацій Борисполя, Бучі, Українки. Проведено порівняльний аналіз галузево-функціональної структури міст-супутників столиці – Борисполя, Бучі, Українки. Функціональну структуру проаналізовано як в межах тестових ділянок так і в містах в цілому. Виявлено зміни галузевої структури модельних міст. Проведено соціологічне опитування місцевого населення в межах тестової ділянки на відповідних точках опитування. Метою проведення соціологічного опитування є виявлення ідентифікації місцевими мешканцями просторових трансформацій в місті та рівня їх громадянської активності, щодо участі у процесі розвитку території їхнього міста. Проаналізувавши відповіді респондентів, виявлено громадянську позицію мешканців модельних міст щодо сучасного стану трансформаційних процесів та подальшого розвитку об'єктів міського простору.

Ключові слова: трансформація, функціональні перетворення, модернізація, джентрифікація, приміська зона, міста-супутники, тестова ділянка, опитування.

Л. В. Мельник, О. О. Кривець, С. П. Батиченко. **ПРОСТРАНСТВЕННЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ УРБАНИЗИРОВАННЫХ ТЕРРИТОРИЙ В ГОРОДАХ ПРИГОРОДНОЙ ЗОНЫ СТОЛИЦЫ.** Статья посвящена исследованию пространственных трансформаций пригородной зоны столицы на примере городов: Борисполь, Буча, Українка. Проанализирована динамика численности населения, естественного и механического движения населения в модельных городах за исследуемый период. Проведен сравнительный анализ отраслево-функциональной структуры городов-спутников столицы - Борисполя, Бучи, Українки. Определены основные трансформационные процессы и уровень модернизации в городах пригородной зоны Киева. Полученные результаты были обработаны и интерпретированы по собственной разработанной методике. Проведено сравнительно-географический анализ процессов пространственных трансформаций Борисполя, Бучи, Українки. Функциональная структура проанализирована как в пределах тестовых участков так и в городах в целом. Выявлены функциональные особенности территории в пределах выделенных тестовых участков в модельных городах. Проведен социологический опрос местного населения в пределах тестового участка на соответствующих точках. Целью проведения социологического опроса является выявление идентификации местными жителями пространственных трансформаций в городе и уровня их гражданской активности – участия в процессе развития территории их города. Определена гражданская позиция жителей модельных городов исследования относительно современных пространственных трансформаций и дальнейшего развития объектов городского пространства с использованием метода социологического опроса местного населения в пределах тестового участка на соответствующих точках опроса.

Ключевые слова: трансформация, функциональные преобразования, модернизация, джентрификация, пригородная зона, города-спутники, тестовой участок, опрос.

Постановка проблеми. Просторові трансформації в містах є актуальною темою в сучасних урбаністичних та суспільно-географічних дослідженнях. Відбувається стрімкий розвиток глобалізаційних процесів. Їх вплив на великі міста є значним. Завдяки цьому міста розвиваються

дуже швидко. Відповідно і простір в містах знає певних трансформацій. В різних містах трансформаційні процеси мають як типові для всіх так і власне притаманні лише конкретному випадку властивості. Просторові трансформації в містах України є мало дослідженою проблематикою в українських суспільно-географічних та урбаністичних наукових дослідженнях. Місто Київ має всі ознаки метрополії, та є найбільшою метрополією в Україні. Важливою ознакою метрополії є приміська зона, що формується навколо потужного ядра. Місто Київ має сформовану мережу міст-супутників приміської зони. До неї входять такі міста-супутники: Бориспіль, Боярка, Бровари, Буча, Васильків, Вишгород, Вишневе, Ірпінь, Обухів, Фастів та Українка. Для наших досліджень ми взяли три модельних міста приміської зони міста Києва: Бориспіль, Бучу та Українку. Було визначено в межах міст тестові ділянки. Вибір міст спирався на такі принципи: просторової цілісності, рівномірності територіального охоплення, репрезентативності, верифікованості результатів, історичної об'єктивності, евристичного мінімалізму, практичності та перспективності, доступності. При виборі тестових ділянок у межах міст ми дотримувались таких критеріїв: ключового функціонального перетворення, наявності ініціюючих локацій, внутрішньої неоднорідності та полі функціональності, диференціації за напрямом «центр – периферія», місцевої ідентичності, архітектурно-планувального опорного каркасу, внутрішньої конфліктності та зовнішньої конфліктогенності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питання географії міст, міських поселень викладені у роботах вчених і присвячені вони: 1) глобалізаційним процесам та їх впливу на трансформаційні процеси міського простору, розвиток метрополітенських функцій – К. Мезенцев, Г. Підгрушний [11], О. Денисенко [2]; 2) регіональні питання розвитку малих міських поселень – А. Доценка [4], Н. Дністрянська [3], Г. Заваріка [6]; 3) теоретичні питання міських поселень – Ю. Пітюренко [16], Є. Перцик [14], Л. Руденко [17], О. Дронова [5]; 4) перетворення міського простору приміської зони столиці висвітлені у роботах К. Мезенцева [1, 10, 12], Т. Маншиліної [8, 9], Г. Підгрушного, О. Денисенко [15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Науковці, які займалися дослідженнями міст України переважно висвітлювали історико-географічну проблематику розвитку міст, а також розробляли містопланувальну документацію, коротко- та довгострокові стратегії розвитку міст. Дана тематика розроблялася найінтенсивніше в період з 70-х до 90-х років ХХ століття. Проте, питання просто-

рових трансформацій в період з початку 2000-х років до сучасного часу майже не висвітлено в працях вітчизняних урбаністів.

Формування мети статті – виявлення трансформаційних процесів у модельних містах-супутниках столичної метрополії. Для досягнення мети дослідження виконано наступні завдання: проаналізовано динаміку чисельності населення в містах-супутниках столиці, як основний фактор розвитку процесу субурбанізації; проаналізовано галузево-функціональну структуру міст; проаналізовано рівень модернізації та трансформації об'єктів розташованих в межах тестових ділянок в модельних містах дослідження; проведено порівняльно-географічний аналіз процесів просторових трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ступінь інтенсивності зв'язку центру системи з містами-супутниками, а також виділення зони впливу центру залежить від зони транспортної доступності. Між головним центром системи та його супутниками першого круга, які розміщені на залізничних шляхах, існують міцні трудові зв'язки [16, с. 132]. Для центрів зі слабкорозвинутими приміськими залізничними зв'язками за основу визначення зони транспортної доступності приймається автомобільний транспорт. В результаті вивчення транспортних зв'язкув центрів системи визначені наступні зони транспортної доступності: зона 1-годинної доступності (30-35 км); зона 1 ½ -годинної доступності (45-50 км); зона 2-годинної доступності (60-65 км). Відповідно до зазначеного центр системи має ступінь впливу зв'язків – інтенсивний, середньо інтенсивний і слабкий [16, с. 36-37]. Модельні міста нашого дослідження відносяться за транспортною доступністю до зони 1-годинної доступності та з інтенсивними зв'язками з центром, тобто Бориспіль, Буча та Українка характеризуються інтенсивними трудовими та культурно-побутовими зв'язками з Києвом.

За період 1979 – 2015 роки зросла кількість міст як в Україні, так, і в Київській області, зокрема. Стрімкий ріст чисельності населення в містах призводив до переходу міст з однієї групи в іншу. Разом з тим, за досліджуваний період статус міста не отримав жоден населений пункт з чисельністю населення менше 5 тис. жителів (табл. 1).

Динаміка чисельності міського населення Київської області з 1979 – 2015 роки характеризується додатнім приростом. Так, за даний період населення регіону зросло на 23,5%, а саме на 204,5 тис. осіб. В модельних містах дослідження, а саме, в Борисполі, Бучі та Українці, чисельність населення зростала на 52,1%, 32,1% та 10,7% відповідно (див. табл. 2).

Таблиця 1

Групування міських поселень Київської області за чисельністю жителів з 1979–2015 рр.
(розроблено авторами за методикою Ю.І. Пітюренка)

	1979 р.*	1989 р.*	2001 р.	2015 р.
до 5 тис.	-	-	-	-
5-10 тис.	-	-	1	1
10-20 тис.	10	10	9	9
20-50 тис.	7	8	9	11
50-100 тис.	2	3	3	2
більше 100 тис.	2	2	2	2
Разом	21	23	24	25

*- дані взято авторами з джерела [16]

Таблиця 2

Динаміка чисельності населення у модельних містах дослідження 1979–2015 рр.

місто	Статус міста	Чисельність населення, осіб			
		1979 р.*	1989 р.*	2001 р.	2015 р.
Бориспіль	1956 р.	39 983	50 508	53 336	60 844
Буча	2006 р.	23 528	26 115	28 279	31 073
Українка	1979 р.	14 393	16 327	13 978	15 926

*- дані взято авторами з джерела [16]

В таблиці 3 наведені коефіцієнти природного та механічного руху населення в містах Бориспіль, Буча та Українка за період з 2005 – 2015 роки.

Коефіцієнт природного приросту населення в містах-супутниках характеризується різною тенденцією. Поступове переростання коефіцієнта природного приросту з від'ємного значення в додатне характерне для м. Українка. Від'ємні значення показника за весь досліджуваний період спостерігається у м. Бучі. Для м. Бориспіль характерна змінна динаміка показника

природного руху населення. Що стосується показника механічного руху населення – він додатний для всіх досліджуваних міст. Разом з тим, для м. Бориспіль характерно поступове зменшення показника, тоді як м. Бучі навпаки стрімке зростання. У м. Українка спостерігається позитивна динаміка показника механічного руху населення зі стрибкоподібним характером. Відповідно, можна говорити про поширення процесів субурбанізації в межах приміської зони столиці.

Таблиця 3

Динаміка коефіцієнтів природного та механічного руху населення
модельних міст-супутників Києва у 2005 – 2015 роках

	Природний рух (на 1000 осіб)			Механічний рух (на 1000 осіб)		
	2005 р.	2010 р.	2015 р.	2005 р.	2010 р.	2015 р.
Бориспіль	-3,0	2,6	0,6	10,6	7,3	0,6
Буча	-3,5	-0,5	-1,3	-	7,3	19,5
Українка	-6,4	-1,9	1,0	8,2	10,8	6,3

(побудовано авторами на основі даних [18])

Наявність закладів обслуговування населення в містах-супутниках столиці наведено у таблиці 4.

За Пітюренком функції міст-супутників трактується наступним чином: «Міста-супутники відзначаються не тільки близькістю свого місцезнаходження до крупного міста. Вони функціонально зв'язані з ним. Їх функції в більшості випадків визначені потребами крупного міста. Супутники забезпечують крупному місту транспортні зв'язки, в них розміщуються філіали великих підприємств крупного міста. Вони виконуть

оздоровчі функції і функції «житлових» філій» [16, с. 88]. На основі аналізу функціональної структури міст, яке автор провів в 70-их роках ХХ століття, виділяє: «групи міст за умовами їх розвитку» та дає рекомендації щодо їх перспективного розвитку.

Нас цікавлять зокрема різнофункціональні міста-супутники крупних міст. В даній групі ним виокремлені такі міста: з слаборозвинутою економічною базою і переважним значенням трудових зв'язків (чисельність жителів 10-25 тис. чол.) – смт. Буча; з промисловими функціями і знач-

ними трудовими зв'язками (переважно центри обробної промисловості) (10-100 тис. чол.); з транспортними і промисловими функціями і трудовими зв'язками (до 10, 25-50, 10-50 тис. чол.) місто Бориспіль; з промисловими функціями – смт. Українка; адміністративно-господарські центри сільськогосподарських районів приміської зони, що тяжіють до головного міста за трудовими і культурно-побутовими зв'язками; розвинутими курортно-оздоровчими функціями [16, с. 182-183]. За прогнозом Пітюрєнка (1970 рік), у

досліджуваних нами містах Бучі, Українці та Борисполі: «доцільно посилити розвиток організаційно-господарських і культурних функцій місцевих центрів» [16, с. 182-183].

Ми проаналізували галузево-функціональну структуру модельних міст на основі офіційного реєстру діючих підприємств у 2015 році.

В Україні така галузево-функціональна структура: підприємства роздрібної торгівлі – 78,1%, підприємства, що здійснюють діяльність із забезпечення стравами та напоями – 12,3 %,

Таблиця 4

Заклади обслуговування населення в містах-супутниках Києва (станом на 01.01.2015 р.)

	Бориспіль	Буча	Українка
ВНЗ IV рівня	2	-	-
Навчальні заклади II-III рівня	1	-	1
ЗОШ	8	6	2
Заклади дошкільної освіти	11	7	3
Позашкільні установи	5	3	2
Медичні заклади	4	4	3
Аптеки	42		14
Заклади культури	9	4	3
Залізничні станції	1	1	1
Автобусні вокзали	1	1	1
Аеропорти	1	-	-

(складено авторами на основі даних [18])

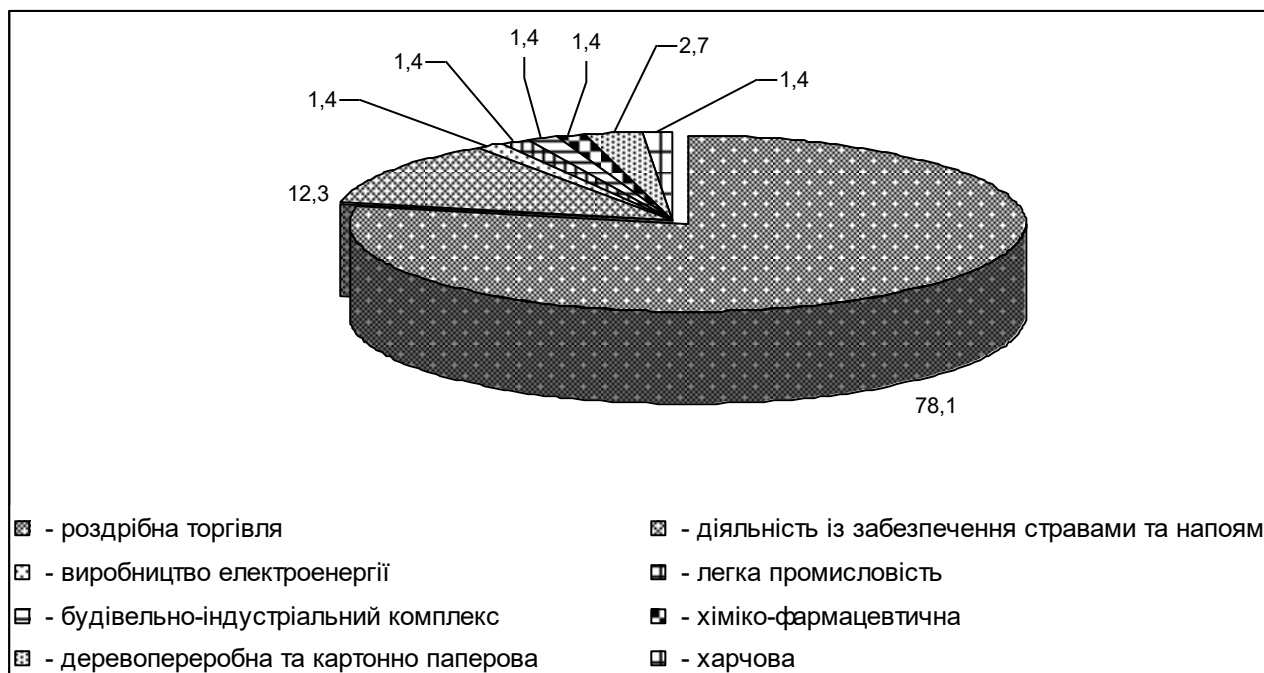

Рис. 1. Галузево-функціональна структура м. України у 2015 році (побудовано авторами на основі даних [18])

підприємство, що виробляє електроенергію – 1,4%, підприємства легкої промисловості – 1,4%, підприємства будівельно-індустріального комплексу – 1,4%, підприємства хіміко-фармацевтичної галузі – 1,4%, підприємства деревопереробної та картонно-паперової галузі – 2,7%, під-

приємства харчової галузі (а саме виробничі підприємства) – 1,4%.

В Бучі наступна галузево-функціональна структура: підприємства роздрібної торгівлі – 16,3%, підприємства, що здійснюють діяльність із забезпечення стравами та напоями – 18,5%,

підприємства легкої промисловості – 2,2%, підприємства будівельно-індустріального комплексу – 12,0%, підприємства хіміко-фармацевтичної галузі – 5,4%, підприємства деревопереробної та картонно-паперової галузі – 12,0%, підприємства харчової промисловості (а саме виробничі підприємства) – 6,5%, підприємства, що здійснюють діяльність в галузі сільського господарства –

2,2%, підприємства машинобудівної галузі – 14,1%, підприємства, що виробляють скло та кераміку – 4,3%, підприємства, що виробляють вибухові речовини – 1,1%, підприємства, що займаються поліграфічною діяльністю – 1,1%, підприємства, що виготовляють меблі – 2,2%, підприємства з виробництва полімерів – 2,2%.

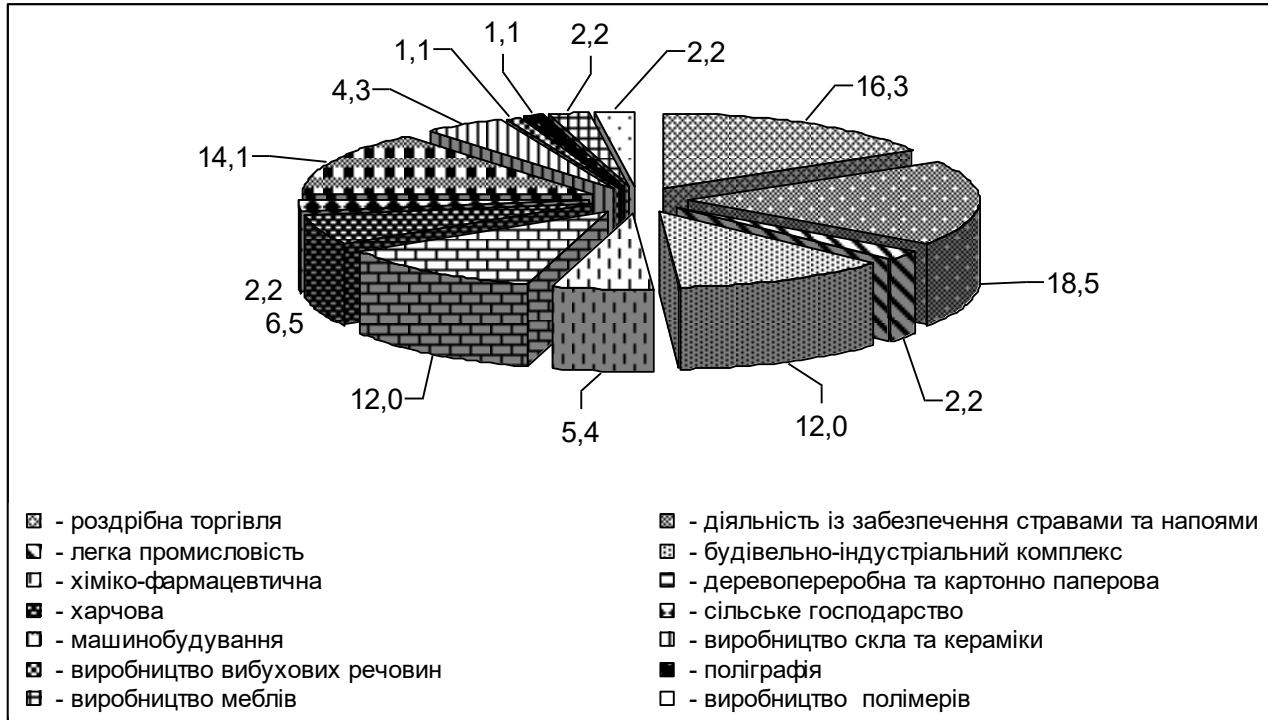

Рис. 2. Галузево-функціональна структура м. Бучі у 2015 році (побудовано авторами на основі даних [18])

Для Борисполя характерна відповідна галузево-функціональна структура: підприємства роздрібною торгівлі – 54,9% підприємства, що здійснюють діяльність із забезпечення стравами та напоями – 11,9%, підприємства легкої промисловості – 1,3%, підприємства будівельно-індустріального комплексу – 14,5% підприємства хіміко-фармацевтичної галузі – 1,3%, підприємства деревопереробної та картонно-паперової галузі – 3,0%, підприємства харчової промисловості (а саме виробничі підприємства) – 3,0%, підприємства машинобудівної галузі – 3,4%, підприємства, що займаються поліграфічною діяльністю – 0,9%, підприємства металургійної галузі: виробництво дорогоцінних металів – 0,4%, підприємства, що виготовляють меблі – 2,6%, підприємства з виробництва полімерів – 3,0%.

Функціональні перетворення міського простору в містах-супутниках Києва узагальнено у таблиці 5.

Тестова ділянка дослідження в місті Бориспіль знаходиться в Центральному районі Борисполя і обмежена вулицями: Київський шлях,

Свободи, Короленка, Польова, Лісна, Гоголя, Котляревського, Старокиївська.

Функціональна структура тестової ділянки в м. Бориспіль: 87,0% - житлові об'єкти (серед них 99,0% - житлові садибного типу), 11,0% заклади обслуговування населення, 0,6% - інфраструктурні об'єкти, 0,1% - сакральний простір, 0,8% - відкритий простір, 0,5% - об'єкти бізнес обслуговування.

Для дослідження міста Бучі на предмет трансформацій міського простору взято тестову ділянку в центральній частині міста, яка обмежена вулицями Вокзальна, Жовтнева, Польова, Островського, Н.Мурашко, Нове Шосе, Лесі Українки, Героїв Крут, бул. Б.Хмельницького, Вишневої, пер. Урожайний, Києво-Мироцька.

Функціональна структура тестової ділянки в м. Буча: 57,9% - житлові об'єкти (серед них 81,4% - багатоквартирна забудова високої поверховості, 12,0% - багатоквартирна забудова малої поверховості, 6,6% - садибного типу), 39,9% заклади обслуговування населення, 1,0% - інфраструктурні об'єкти, 0,4% - сакральний простір, 0,8% - відкритий простір.

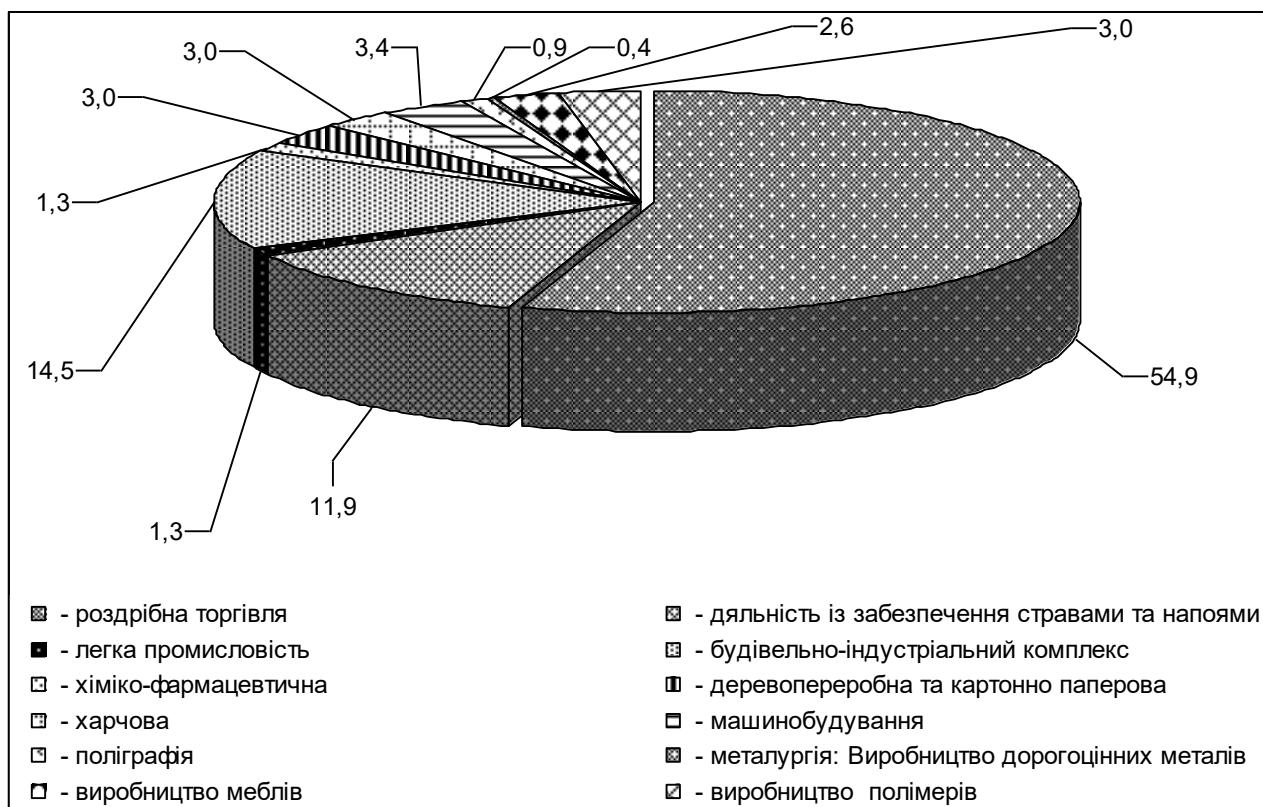

Рис. 3. Галузево-функціональна структура м. Бориспіль у 2015 році (побудовано авторами на основі даних [18])

Таблиця 5

Функціональні перетворення міського простору модельних міст дослідження

Бориспіль	Буча	Українка
1) ріст житлового будівництва; 2) комерціалізація житлових приміщень; 3) відкриття бізнес-центрів, офісів компаній; 4) джентрифікація – заміна індустріальних функцій на сферу послуг; відкриття бізнес-центрів поруч з житловими об’єктами; 5) рівень модернізації об’єктів в межах тестової ділянки змінюється в залежності від близькості до магістральних шляхів (чим ближче до шляхів, тим вищий рівень модернізації).	1) ріст житлового будівництва; 2) комерціалізація житлових приміщень; 3) відкриття бізнес-центрів, офісів компаній; 4) джентрифікація – заміна рекреаційної функції на житлову, розміщення бізнесових структур на території промислово-комунальної зони; 5) рівень модернізації об’єктів в межах тестової ділянки змінюється в залежності від близькості.	1) ріст житлового будівництва; 2) комерціалізація житлових приміщень; 3) джентрифікація – заміна культурної функції на торговельну; забудова рекреаційних зон. 4) високий рівень модернізації об’єктів в межах тестової ділянки.

(розроблено та складено авторами)

Ділянка дослідження в місті Українка обмежена вулицями Будівельників, Юності та пр. Дніпровським.

Функціональна структура тестової ділянки в м. Українка: 24,7% - житлові об’єкти (серед них 94,0% - багатоквартирна забудова високої поверховості, 6,0% - багатоквартирна забудова малої поверховості), 57,2% - заклади обслуговування

населення, 7,9% - інфраструктурні об’єкти, 0,9% - сакральний простір, 9,3% - відкритий простір.

Для виявлення громадської думки мешканців модельних міст дослідження щодо сучасної ситуації та подальшого розвитку об’єктів міського простору використано метод соціологічного опитування місцевого населення в межах тестової ділянки на відповідних точках опитування.

Під час соціологічного дослідження було опитано 126 респондентів, з них 43 у м. Бориспіль, 39 у Бучі та 44. в Україні. Стативно-вікова структура опитаних є наступною: 47% чоловіків, 53% - жінок, осіб до 30 років – 23%, осіб пенсійного віку – 18%. Більша половина респондентів мають вищу освіту, 35% опитаних – повну середню освіту. В соціальному відношенні 45% опитаних – працівники за наймом, 17% зайняті підприємницькою діяльністю. 59% респондентів зайняті у сфері послуг. Структура щомісячного доходу опитаних респондентів має наступний вигляд: 30% дохід – від 1500 до 3000 грн., 22% – від 3000 до 5000 грн., 20% – до 1500 грн., 18% – від 5000 до 10 000 грн. (при чому 61% з них респонденти м. України). 46% респондентів володіють автомобілем.

Відповіді мешканців на наші запитання показали як місцеві мешканці ідентифікують свої міста за видами функцій. Серед відповідей на питання про сучасні функції міста та майбутні ми виділили Топ-3 функцій. В Борисполі 97,7% респондентів вважають переважаючою функцією – житлову, 16,3% також вважають, що однією з головних функцій є – транспортна, та 11,6% вважають, що культурна є провідною функцією. В Бучі 100% респондентів вважають головною функцією міста – житлову, і в той же час 53,8% вважають, що місто є центром розваг і відпочинку, а ще 17,9% вважають, що це культурний центр. В Україні 80% респондентів вважають головною функцією – житлову, 13,3%, вважають, що місту притаманна функція центру розваг і відпочинку, такий же відсоток респондентів вважає, що місту притаманна промислова функція. В майбутньому, на думку респондентів, в місті Бориспіль посиляться: житлова (30,2% відповідей), промислова (39,5% відповідей) та культурно-розважальна (37,7% відповідей) функції. В місті Буча в майбутньому посиляться такі функції: освітня (64,1% відповідей), житлова (41% відповідей) та культурна (38,4% відповідей). Для міста Українка, на думку респондентів, характерним буде розвиток таких функцій: розваг і відпочинку та культурної (по 49,1% відповідей) та освітньої (38,1% відповідей).

Щодо задоволеності змінами міських територій у районі постійного місця проживання відповіді респондентів Борисполя України та Бучі були такими: 2,3%, 4,4%, 15,4% (відповідно) – повністю задоволені, 30,2%, 20,0%, 35,9% – задоволені, 37,2%, 33,3%, 23,1% – скоріше задоволені ніж не задоволені, 25,6%, 28,9%, 15,4% – скоріше не задоволені, 2,3%, 6,7%, 5,1% – не задоволені та повністю не задоволені – таких немає в Борисполі, в Україні – 4,4% і в Бучі лише 2,6%.

Оцінка відповідей респондентів з Борисполя України та Бучі щодо можливих змін в найближчому майбутньому стану комфортності міської території їхнього місця постійного проживання була такою: 60,5%, 37,8%, 71,8% (відповідно) – вважають, що покращиться, 32,6%, 53,3%, 15,4% – вважають, що суттєво не зміниться, лише 6%, 2,2%, 10,3% опитаних вважають, що стан комфортності міської території зазнає негативних змін, та незначна частка опитаних респондентів Борисполя та України вірить у деградацію стану комфортності – 4,7%, 4,4%.

Проаналізувавши відповіді респондентів Борисполя, України та Бучі, виокремимо Топ-3 змін міського середовища, що можуть викликати найбільше несприйняття і можуть спонукати до протидії: у Борисполі – 51,2% зменшення площ зелених насаджень, 37,2% – незаконна забудова та 34,9% – зменшення площ територій для відпочинку, розваг, спілкування; в Україні – 35,6% – житлове будівництво без врахування основних потреб населення, 28,9% – будівництво екологічно небезпечних об'єктів, 26,7% – зменшення площ зелених насаджень; у Бучі – 61,5% – будівництво екологічно небезпечних об'єктів, 53,8% – незаконна забудова, 38,5% – зменшення площ зелених насаджень.

При умові порушення прав респондентів при перетворенні міського середовища у місці проживання вони готові до наступних дій: у Борисполі – 30,2% – скаржитимуться до органів влади (місцевої влади), 27,9% – сприятимуть розголосу та збуренню громадської думки, 25,6% – підтримуватимуть акції громадської непокори; в Україні – 31,1% – скаржитимуться до органів влади (місцевої влади), 26,7% – не будуть вдаватися ні до яких дій, на їхню думку все марне, справедливості досягнути неможливо, по 22,2% респондентів – сприятимуть розголосу та збуренню громадської думки та підтримуватимуть акції громадської непокори; в Бучі – по 30,8% респондентів скаржитимуться до органів влади (місцевої влади) та підтримуватимуть акції громадської непокори, 23,1 – сприятимуть розголосу та збуренню громадської думки, 20,5% – пропагуватимуть необхідність широкого залучення громадськості до участі у прийнятті рішень щодо перетворення міського простору.

Висновки. В приміській зоні столиці динамічно розвивається процес субурбанізації. Транспортна доступність та цінова політика є передумовою інтенсивного житлового будівництва в приміській зоні столиці. У модельних містах, що ми досліджуємо, відбувається активне будівництво нових житлових комплексів в межах рекреаційних зон, також відбувається комерціалізація, а саме заміна житлових приміщень на перших по-

верхах житлових будинків на торгівельні заклади та інші заклади сфери послуг. Думка респондентів Бориспіль, Буча та Українка підтверджує, що ці міста є, класичними містами-супутниками Києва, і виконують житлову та транспортну функції. На думку респондентів в майбутньому варто посилити проблемні питання, які стосуються освіти, місць прикладання праці, та культурно-розважальні. Більша частина респондентів вважають місце свого проживання досить комфорт-

ним. Найбільш гостро сприймаються містянами екологічні питання перетворення міського простору та незаконна забудова. У питаннях негативного перетворення міського простору респонденти виявилися громадянами з активною життєвою позицією, лише для 26,7% респондентів в м. Українка властивий низький рівень готовності активно проявляти свою громадську позицію – протидію.

Література

1. Mezentsev K. *New Social and Economic Processes in Kyiv's Hinterland [Текст]* / K. Mezentsev, I. Brade, N. Mezentseva // *Часопис соціально- економічної географії*. – 2012. – Вип. 12(1). – С. 156-160.
2. Денисенко О.О. *Процеси метрополізації: світогосподарський аспект : монографія [Текст]* / О.О. Денисенко. – К., 2012. – 193 с.
3. Дністрянська Н. І. *Дуже малі міські поселення Львівської області: суспільно-географічний потенціал та перспективи розвитку : монографія [Текст]* / Н. І. Дністрянська, М. С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 198 с.
4. Доценко А.І. *Основні напрями соціально-економічного розвитку малих монофункціональних міст України [Текст]* / А.І. Доценко // *Український географічний журнал*. – 2011. – № 1. – С. 51–55.
5. Дронова О.Л. *Геоурбаністика : навч. посіб. [Текст]* / О.Л. Дронова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 419 с.
6. Заваріка Г. М. *Трансформація розселення Луганської області : монографія [Текст]* / Г. М. Заваріка. – Луганськ, Ноулідж, 2012. – 179 с.
7. *Історія міст і сіл УРСР: Київська область [Текст]* / Ф.М. Рудич (голова ред. колегії) та ін. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1971. – 792 с.
8. Ключко Т.І. *Приміська зона та міста-супутники як об'єкти суспільно-географічного дослідження [Текст]* / Т.І. Ключко // *Економічна та соціальна географія: Наук. зб.* – 2013. – Вип. 2(67). – С. 207-213
9. Манишліна Т.І. *Суспільно-географічне дослідження розвитку міст-супутників та приміської зони Києва [Текст]* : автореф. дис... к. геогр. н : 11.00.02 / КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2015. – 20 с.
10. Мезенцев К.В. *Просторові трансформації житлових функцій у приміській зоні Києва [Текст]* / К.В. Мезенцев, Т.І. Ключко // *Часопис соціально-економічної географії: міжрегіон. зб. наук. праць*. – 2015. – Вип. 18(1). – С. 87-93.
11. Мезенцев К.В., Підгрушній Г.П., Мезенцева Н.І. *Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація : монографія [Текст]* / К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушній, Н.І. Мезенцева. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2014. – 132 с.
12. Мезенцев К.В. *Тренди розвитку міських поселень в Україні: стійкі та вразливі міста [Текст]* / К.В. Мезенцев // *Вісник КНУ. Географія*. – К., 2013. – Вип. 1(61). – С.31-36.
13. Мельник Л.В. *Трансформації міського простору на прикладі тестової ділянки в м. Луцьк [Текст]* / Л.В. Мельник, А.В. Орещенко, С.П. Батиченко // *Вісник КНУ. Географія*. – К., 2016. – Вип. 1(64). – С.53-57
14. Перцик Е.Н. *Геоурбаністика : учебник [Текст]* / Е.Н. Перцик. – М., 2009. – 432 с.
15. Підгрушній Г.П., Денисенко О.О. *Київ та прилегла територія в системі центрально-периферійної взаємодії [Текст]* / Г.П. Підгрушній, О.О. Денисенко - *Український географічний журнал*, 2013. – с. 27-34.
16. Пітюренко Ю.І. *Розвиток міст і міське розселення в Українській РСР (особливості розвитку і розміщення, типологія, територіальні системи і перспективи) : монографія [Текст]* / Ю.І. Пітюренко. – К., 1972. – 187 с.
17. *Функції городів и их влияние на пространство [Текст]* / под. ред. Л.Г. Руденко. – К.: Феникс, 2015. – 292 с.
18. *Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]*. – Режим доступу: <http://koda.gov.ua/kiivshhina/statistichni-dani/>